

CYNGOR YMGYNGHOROL SEFYDLOG AR GYFER ADDYSG GREFYDDOL (CYSAG)

Cofnodion cyfarfod o'r Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar gyfer Addysg grefyddol (CYSAG) a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor, Neuadd y Sir, Rhuthun ar ddydd Mercher 18fed Hydref, 2006 am 10.00am

YN BRESENNOL

Yn cynrychioli Cyngor Sir Ddinbych

Y Cyngorwyr R E Barton (Sylwedydd), G C Evans, G A Jones, M M Jones, N H Jones a G J Pickering.

Yn cynrychioli Cydbwyllgor Negodi Athrawon Sir Ddinbych

M B Lloyd (Cadeirydd), I Barros-Curtis, M Bradshaw a J Buckley Jones.

Yn cynrychioli Enwadau Crefyddol

T Bryer, H Ellis, R Elms, S Harris, M Hatch, Parch B H Jones, T Ap Sion a C Williams (sylwedydd)

HEFYD YN BRESENNOL

Arolygydd/Ymgynghorydd AG (G Craigen), Rheolwr Gwasanaethau Gweinyddol (R Davies), Uwch Swyddog Addysg (Gynradd) (G Luke Jones) a B Bowen (Cyngor Rhyng-Ffydd Cymru).

DERBYNIWYD YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB ODDI WRTH

Y Cyngorydd C L Hughes.

MYFYRDOD TAWEL

Cychwynnodd y cyfarfod gydag ychydig funudau o fyfyrdod tawel.

CYHOEDDIADAU

Y Cadeirydd:

- (i) Cyfeiriodd at lythyr o ymddiswyddiad a dderbyniwyd oddi wrth Mrs Mona Evans, yn cynrychioli Eglwys Annibynnol Cymru. Mynegodd y Cadeirydd ei gwerthfawrogiad o gyfraniad Mrs Evans i waith y Pwyllgor;
- (ii) Llongyfarchodd Mrs Julia Buckley Jones ar ei phenodiad fel Pennaeth Ysgol Babanod Abergele;
- (iii) Croesawodd i'r cyfarfod gynrychiolydd newydd yr Eglwys Unedig Ddiwygiedig, Mr Michael Hatch, a chynrychiolydd newydd Cymdeithas y Cyfeillion Mr Rodney Elms;
- (iv) Croesawodd y Cyngorydd N H Jones yn ôl i'r cyfarfod ar ôl ei salwch yn ddiweddar, ac
- (v) adroddodd bod Kath Jones (Swyddog Gweinyddol) wedi rhoi genedigaeth i ferch fach ar Awst 2006.

514 MATERION BRYD

Nid oedd unrhyw faterion bryd.

515 COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 3 Gorffennaf 2006 (a ddosbarthwyd ymlaen llaw) fel y cymeradwywyd gan y Cyngor Sir ar 19 Medi 2006.

Materion yn codi:

- (i) Tudalen 2 - Eitem rhif 1 Cofnodion: Materion yn Codi - Adroddiad Arolygu Monitro a Chefnogi - adroddodd yr Ymgynghorydd/Arolygydd AG y byddai Esgobaeth Wrecsam nawr yn rhoi cefnogaeth a chynghor i Ysgolion uwchradd/cynradd Pabyddol ac na fyddai angen iddo

fynychu'r ysgolion hynny. Dywedodd y byddai'r Esgobaeth hefyd yn darparu adroddiadau monitro i'w hystyried gan CYSAG. Nododd y Cadeirydd bod yn rhaid i'r Pwyllgor dderbyn y sefyllfa ond mynegodd ei siom gyda'r penderfyniad.

- (ii) Tudalen 4 - Eitem 5 - adroddiad ar ddarparu AG yng Nghonsortium Ysgolion Y Rhyl - adroddodd Mr M Hatch, cynrychiolydd EUD, bod ei wŷr nawr yn mynychu ysgol yn y consortium a chyfeiriodd at y cynnydd rhagorol roedd yn ei wneud.
- (iii) Tudalen 7 - eitem 7 - Rhaglen Moderneiddio Addysg - dywedodd yr Ymgynghorydd/Ymgynghorydd AG nad oedd wedi cysylltu â Cambridge Education Consultants yn uniongyrchol ond ei fod wedi siarad gyda Rheolwr Project y Cyngor (Mr D Evans). Roedd yr ymgynghorwyr yn ymwybodol o rôl CYSAG ond roedd eu briff wedi ei gyfyngu i faterion ad-drefnu/ailstrwythuro yn unig. Ni fyddai arolwg Price Waterhouse Coopers ar gyllid ysgolion yn delio gyda chyllidebau dirprwyedig ysgolion ac roedd y mater a godwyd gan y Pwyllgor yn ymwneud â hyfforddiant mewn swydd a ariennid gan gyllidebau dirprwyedig.
- (iv) Tudalen 8 – eitem 7 – penderfyniad (a) – adroddodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG ei fod wedi ymweld â Phrifysgol Hope fel rhan o gyd-ddirprwyaeth CYSAGau o Sir Ddinbych, Sir y Fflint a Chonwy ac y byddai'n adrodd ar eu hymweliad yn ddiweddarach yn y cyfarfod.

PENDERFYNWYD *derbyn y cofnodion.*

516 CYFLWYNIAD – ADDYSG GREFYDDOL YN YSGOL GYNRADD Y SANTES FFREWI, DINBYCH

Ymddiheurodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG am absenoldeb cynrychiolydd o'r ysgol i roddi cyflwyniad heddiw. Dywedodd nad oedd wedi derbyn ymateb gan yr ysgol i'r gwahoddiad ond byddai'n holi ymhellach.

Gofynnodd y Cynghorydd N H Jones am esboniad ar reolau derbyn i Ysgol y Santes Ffrewi a'r nifer a dderbyniwyd bob blwyddyn yn seiliedig ar ganlyniadau arholiad, crefydd ac ati.

Dywedodd yr Uwch Swyddog Addysg (Gynradd) bod yr ysgol yn un a gynorthwyir gydag Ymddiriedolaeth a'i bod yn rheoli ei meini prawf derbyn ei hunan a gyhoeddwyd bob blwyddyn yn y wasg leol. Cyfeiriodd yn fyr at y meini prawf derbyn i'r ysgol a oedd yn bennaf yn seiliedig ar ganlyniadau arholiad ond nid oedd yn cynnwys anghenion arbennig, catholigrwydd ac ati. Dywedodd y Cadeirydd nad oedd yr ysgol yn eglwys Babyddol ond bod ganddi ethos Pabyddol.

Mewn ymateb i gwestiwn gan y Parch. B H Jones, cyfeiriodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG at y fformat newydd ar gyfer tu blaen adroddiadau a gyflwynwyd ar ôl sylwadau gan Brif Weithredwr y Cyngor ar yr angen i wella mecanweithiau adrodd ar gyfer CYSAG, yn enwedig mewn perthynas â chefnidir, pwrpas adroddiad, argymhellion ac ati.

Teimlai'r Cadeirydd bod safon adrodd i CYSAG yn rhagorol ac awgrymodd bod y Prif Weithredwr yn cael ei wahodd i'r cyfarfod nesaf i gael gwybodaeth bersonol o sut 'roedd y Pwyllgor yn gweithredu.

PENDERFYNWYD:-

- (a) *gofyn i'r Arolygydd/Ymgynghorydd AG yn cysylltu gydag Ysgol y Santes Ffrewi mewn perthynas â rhoi cyflwyniad i'r Pwyllgor, a*
- (b) *gwahodd y Prif Weithredwr i fynychu cyfarfod nesaf y Pwyllgor.*

517 ADRODDIAD BLYNYDDOL DRAFFT 2005/06

Cyflwynodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG adroddiad (a ddisbarthwyd ymlaen llaw) yn gofyn i'r aelodau dderbyn fersiwn drafft Adroddiad Blynyddol CYSAG ar gyfer y flwyddyn academaidd flaenorol. Dywedodd bod angen i'r CYSAG, yn statudol, gyhoeddi Adroddiad Blynyddol a'i gyflwyno i'r Adran ar gyfer Dysgu Gydol Oes a Sgiliau (DELLS) erbyn 31ain Rhagfyr 2006 a'i ddisbarthu i holl ysgolion, colegau a sefydliadau eraill â diddordeb.

Dywedodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG bod y Pwyllgor wedi trafod y cyfarwyddyd gan DELLS ar gynhyrchu'r Adroddiad Blynyddol ac y bu nifer o newidiadau yn y drefn. Cyfeiriodd at y crynodeb gweithredol ac roedd y falch o adrodd bod yr AALI wedi gweithredu'r cyngor a roddwyd.

Arweiniodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG yr aelodau trwy'r Adroddiad Blynyddol a chyfeiriodd yn benodol at: y maes llafur a gytunwyd; safonau; dulliau dysgu; adnoddau dysgu; addoli cyfunol; diffyg cyllid ar gyfer hyfforddiant; gwerth cyfarwyddyd a deunyddiau a roddwyd i ysgolion a materion eraill lleol a chenedlaethol.

Wrth gloi, cyfeiriodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG at y canlyniadau arholiad a oedd ynghlwm wrth yr adroddiad.

PENDERFYNWYD:-

- (a) *Derbyn Adroddiad Blynyddol Cyngor Ymgynghorol Sefydlog Sir Ddinbych ar gyfer Addysg Grefyddol 2005/2006, a*
- (b) *gofyn i'r Awdurdod Addysg baratoi a dosbarthu'r adroddiad.*

518 DADANSODDIAD O ADRODDIADAU ARCHWILIO YSGOLION

Cyflwynodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG adroddiad (a ddosbarthwyd ymlaen llaw) yn gofyn i'r aelodau ddadansoddi sylwadau a wnaed yn adroddiadau diweddar Estyn ar dair ysgol yn yr AALI a chydabod agweddau positif a negyddol y ddarpariaeth YMCD ac AG lle'r oedd yn rhan o'r archwiliad.

Adroddodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG mai'r tair ysgol a archwiliwyd oedd Ysgol Dyffryn lâl, Llanarmon, Ysgol Dinas Bran, Llangollen ac Ysgol y Faenol, Bodelwyddan. Cyfeiriodd hefyd at Adroddiad Archwilio ychwanegol mewn perthynas ag Ysgol Babanod Gwaenynog, Dinbych (a ddosbarthwyd yn y cyfarfod).

Gan gyfeirio at y prif adroddiad, dywedodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG nad oedd addysg grefyddol yn bwnc penodol yn unrhyw un o'r 3 ysgol., Cyfeiriodd at y dadansoddiad o'r adroddiadau a dywedodd bod 50 o sylwadau positif wedi eu gwneud o gymharu gydag ond 13 o rai negyddol. Teimlai'r Arolygydd/Ymgynghorydd AG nad oedd meysydd pryder gwirioneddol ac y byddai'r ysgolion yn delio gyda'r materion a nodwyd yn yr adroddiad.

Adroddodd y Cynghorydd R E Barton bod Ysgol Dyffryn lâl yn ei ward ef a mynegodd syndod nad oedd yr adroddiad yn nodi ei bod yn ysgol eglwys. Dywedodd bod yr eglwys yn chwarae rhan fawr yn yr ysgol. Adroddodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG bod safon addoli yn yr ysgol yn gyffredinol dda ond bod angen gwella safon addoliad cyfunol. Dywedodd bod yr adroddiad A.50 yn fanwl iawn.

Mewn ymateb i gwestiwn gan y Cynghorydd G J Pickering, adroddodd yr Uwch Swyddog Addysg (Gynradd) mai mater i lywodraethwyr ysgolion oedd arwyddion ar safleoedd ysgol. Dywedodd aelod bod cyfranogiad yr eglwys yn Ysgol Dyffryn lâl wedi ei drafod yn "Cysylltiadau gyda/cyfranogiad yn y Gymuned Leol".

Mewn ymateb i gwestiwn gan y cadeirydd, esboniodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG y gwahaniaeth rhwng adroddiadau Adran 10 ac Adran 50.

Cyfeiriodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG at yr adroddiad archwilio'n ymwneud ag Ysgol Babanod Gwaenynog (a ddosbarthwyd yn y cyfarfod) a'r sylwadau rhagorol a dderbyniwyd gan yr Arolygwyr. Derbyniodd yr ysgol Raddfa 1 ar gyfer Datblygiad Ysbrydol, Moesol, Cymdeithasol a Diwylliannol ac Addysg Grefyddol ac nad oedd unrhyw ddiffygion wedi eu hadrodd. Llongyfarchodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG y Pennaeth ar ganlyniadau'r Archwiliad.

PENDERFYNWYD:-

- (a) *derbyn a chydabod y dadansoddiad o'r Adroddiadau Archwilio;*

- (b) *bod llythyrau'n cael eu hanfon at yr ysgolion yn eu llongyfarch ar y nodweddion da ac yn cynnig gwasanaethau'r Arolygydd/Ymgynghorydd AG neu swyddogion eraill yr AALI i ddelio gydag unrhyw ddiffygion neu faterion allweddol, a*
- (c) *gofyn i'r AALI ddosbarthu'r llythyrau uchod.*

519 CYFLWYNIAD – YSGOL BABANOD GWAENYNOG, DINBYCH

Dywedodd Mrs Julie Buckley Jones, Pennaeth Ysgol Babanod Gwaenynog, Dinbych, bod yn ysgol yn dysgu plant 3 - 7 oed a bod y plant yn chwarae rhan mewn ystod eang o weithgareddau. Dosbarthodd y Pennaeth esiamplau o waith y plant yn y cyfarfod a dywedodd eu bod hefyd wedi creu llyfr o weddiâu ar ôl y trychineb yn New Orleans yn 2005.

Gyda chymorth cyflwyniad PowerPoint, adroddodd y Pennaeth sut bu i'r disgyblion ddysgu am Wyl Divali'r Hindŵaid ac actio stori Rama a Sita. Dywedodd bod yr ysgol wedi gweithio'n agos gyda Debra Pierce, athrawes yn Ysgol Uwchradd Dinbych a bod disgyblion o'r ysgol honno wedi mynychu Ysgol Gwaenynog bob blwyddyn mewn addoliad cyfunol ac i chwarae rhan mewn gwersi crefyddol.

Adroddodd y Pennaeth bod y plant wedi gwneud arteffactau ac ati yn eu hastudiaethau ar yr ŵyl a chyfeiriodd at y cymhorthion rhagorol a oedd ar gael i'r ysgol trwy wasanaeth llyfrgell y sir. Teimlai bod y plant wedi dysgu sgiliau allweddol trwy eu gwaith ar wyliau o'r fath. I gloi, diolchodd y Pennaeth i'r Pwyllgor am ei gefnogaeth yn ystod ei chyfnod yn y swydd a diolchodd hefyd i'r Cynghorydd M M Jones am ei hymweliad â'r ysgol.

Mewn ymateb i gwestiwn gan Ms B Bowen dywedodd y Pennaeth bod y blaengaredd i gynnwys yr ŵyl yn ei gwaith AG wedi dod o fewn yr ysgol ond bod cyngor wedi ei geisio hefyd gan yr AALI a CYSAG. Teimlai bod actio digwyddiadau o'r fath yn helpu gyda dysgu a datblygiad y plant.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Pennaeth am ei chyflwyniad rhagorol a llongyfarch yr ysgol ar ganlyniadau'r Bwrdd Archwilio.

520 PRIFYSGOL HOPE: HCA – ADRAN AG

Cyflwynodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG adroddiad llafar ar yr ymweliad â Phrifysgol Hope, Lerpwl gan gynrychiolwyr y tri Pwyllgor CYSAG. Dywedodd bod yr ymweliad yn un ysgogol iawn ac yn brofiad gwerth chweil. Roedd y grŵp wedi cyfarfod â'r Athro Addysg Gristnogol a esboniodd strwythur y cyrsiau a oedd ar gael a chafwyd trafodaethau'n anffurfiol gyda myfyrwyr wrth fynychu Sesiwn AG Uwchradd. Teimlai'r Arolygydd/Ymgynghorydd AG bod safon HCA yn y Brifysgol yn rhagorol.

Ategodd y Parch. B Jones y sylwadau uchod a chyfeiriodd at frwdfrydedd y myfyrwyr a oedd yn awyddus i farchnata AG o fewn cwricwlwm yr ysgol. Teimlai bod y dulliau dysgu'n ymarferol iawn, gyda'r myfyrwyr yn gweithio mewn grwpiau yn rhannu syniadau. Cyfeiriodd y Parch Jones at yr adnoddau a oedd ar gael trwy'r rhyngwyd ac yn dilyn ymlaen o'r trafodaethau gyda'r myfyrwyr, teimlai bod teimlad gwych o obaith ar gyfer y dyfodol.

Dywedodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG bod adroddiad ar yr ymweliad ar gael i'r Pwyllgor a chyfeiriodd at y trafodaethau gyda'r Brifysgol ar ddatblygu cysylltiadau gyda CYSAGau. Awgrymodd bod cyd-gyfarfod o'r CYSAGau yn cael ei gynnal yn y gwanwyn 2007 a fyddai'n cyd-daro gyda chyhoeddi'r Arolwg o'r Cwricwlwm Cenedlaethol a chaniatáu cyd-drafodaeth ar y ddogfen honno hefyd. Y bwriad oedd y byddai aelod o'r Adran AG yn Hope yn rhoi cyflwyniad i'r cyd-gyfarfod.

PENDERFYNWYD:-

- (a) *derbyn a chydabod sylwadau'r cynrychiolwyr a fynychodd y coleg;*
- (b) *gofyn i'r AALI wahodd yr Adran AG yn y coleg i wneud cyflwyniad i gyd-gyfarfod CYSAG arall gyda CYSAG Sir y Fflint a Chonwy;*
- (c) *gofyn i'r AALI ofyn am ymatebion gan ysgolion sy'n derbyn myfyrwyr o Goleg Hope;*

- (ch) *gofyn i'r AALI drefnu ymweliad â ac o sefydliadau HCA eraill ar gyfer cyfarfodydd yn y dyfodol, a*
- (d) *gofyn i'r AALI ystyried 'rhwydwaith' cefnogi ar gyfer ANG mewn AG neu gyda chyfrifoldeb am AG.*

521 LLYTHYR GAN YR EGLWYS BRESBYTERAIDD YNG NGHYMURU AR ADDOLI CYFUNOL

Cyfeiriodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG at llythyr a dderbyniwyd gan yr Eglwys Bresbyteraidd yng Nghymru (a ddsbarthwyd ymlaen llaw) yn mynegi pryderon ynglŷn ag Addoli Cyfunol mewn ysgolion. Dywedodd bod ymateb i'r llythyr wedi ei gyflwyno gan yr AALI ond yr unig fater a oedd yn berthnasol i'r CYSAG oedd apêl i gymryd eu rôl i fonitro addoliad mewn ysgolion o ddifrif; sicrhau bod y colegau yn eu hardal â chyrsgiau hyfforddi priodol a bod cyrsiau HMS yn cael eu trefnu.

Adroddodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG bod CYSAG yn cymryd rôl gyfrifol trwy gyfrwng adroddiadau archwilio a chyfarwyddyd a roddir i ysgolion. Teimlai mai'r cyllid ar gyfer y cyrsiau HMS oedd y brif broblem ac awgrymodd bod yr Eglwys Bresbyteraidd yn codi'r mater gyda'r Gweinidog. Adroddodd ymhellach bod y colegau'n gweithredu dan feini prawf llym ac y byddai newid tebygol yn y gyfraith ar gyfer addoliad cyfunol i rai dros 16 oed, gyda'r myfyrwyr yn cael hawl i beidio â chwarae rhan mewn addoliad, yn lle'r sefyllfa bresennol lle'r oedd rhieni yn cymryd y penderfyniad hwnnw.

Mewn ymateb i gwestiwn gan y Cynghorydd G J Pickering adroddodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG:-

- y byddai'n ystyried y cais am hyfforddiant i Lywodraethwyr Ysgol ar addoli mewn ysgolion, ac
- nad oedd yn ymwybodol o unrhyw ysgolion yn y tair sir nad oeddynt yn darparu addoliad cyfunol ystyrlon.

I gloi, adroddodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG ei fod yn y gorffennol wedi cynnig hyfforddiant mewn swydd i ysgolion ond na fu unrhyw ymateb arwyddocaol. Dywedodd hefyd bod Cymdeithas CYSAG Cymru i godi mater addoliad cyfunol i gael ei gynnwys yn y cymhwyster CPCP ar gyfer y rhai sy'n gyfrifol am ei fframwaith.

Cyfeiriodd y Cadeirydd at gofnodion drafft cyfarfod Cymdeithas CYSAG Cymru a ddsbarthwyd i'r aelodau a chytunwyd derbyn y cofnodion.

PENDERFYNWYD:-

- (a) *derbyn y llythyr gan yr Eglwys Bresbyteraidd yng Nghymru ar Addoli Cyfunol mewn ysgolion, a*
- (b) *chydabod ymateb yr AALI.*

522 PROJECT CYNGOR RHYNG-FFYDD AR GYFER CYMRU

Anerchodd Ms Bridget Bowen, Swyddog Project, y Pwyllgor gan nodi ei bod yn gyfrifol i 15 aelod o'r Cyngor Rhyng-Ffydd a oedd yn ceisio cynnal strwythur rhyng-ffydd yng Nghymru a chreu perthynas ystyrlon gyda phob ffyrdd yn y gymuned. Canmolodd y gwaith a oedd yn cael ei wneud mewn ysgolion ar amrywiaeth a rhan o'i rôl oedd mynychu cyfarfodydd CYSAG/CCYSAGC i ganfod beth oedd yr anghenion a beth oedd y materion a oedd yn wynebu pobl mewn cymunedau ffydd. Roedd y project yn ceisio annog grwpiau rhyng-ffydd ym mhob ardal yng Nghymru ac ystyried y posibilrwydd o greu fforwm rhyng-ffydd ar gyfer Gogledd Cymru. Byddai Fforwm Gogledd Cymru yna'n ethol aelod i eistedd ar y Cyngor Ffydd i gynrychioli'r rhanbarth. Dywedodd Ms Bowen bod y project yn cael ei ariannu gan y Swyddfa Gartref ac y gobeithiai y byddai'r fframwaith yn ei le erbyn Mawrth 2007.

Croesawodd y Cadeirydd y Project ac yn enwedig y cysylltiadau arfaethedig gyda'r ysgolion. Dywedodd bod fforwm cenedlaethol cryf iawn yn Lloegr a diolchodd i Ms Bowen am ei chyflwyniad.

Cyfeiriodd Ms Bowen at y project ieuencid ar gyfer Cymru gyda myfyrwyr yn cyfarfod ei gilydd yng Ngholeg Atlantic. Dywedodd bod gwefan yn cael ei datblygu ac y gallai rhanbarthau unigol gysylltu gyda'r wefan honno. Cyfeiriodd y Cynghorydd A G Jones at yr angen i hysbysebu'r project trwy gyfrwng Penaethiaid/Llywodraethwyr/arweinwyr crefyddol ac ati.

Awgrymodd y Cynghorydd G J Pickering y gellid cyfeirio'r holl wybodaeth trwy Reolwr Cysylltiadau Cyhoeddus y Cyngor.

Daeth y cyfarfod i ben am 12:07 p.m.
